

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen en opmerkingen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap van Trimpontbos en omgeving en als monument van bakoven met bakhuis in vakwerkbouw in Brakel (Everbeek)

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Brakel, 7de afdeling, sectie B en C

Objectnummers: 4.03/45059/103.1
4.01/45059/107.1

-

Dossiernummer: 4.001/45059/105.1

Omschrijving:

Trimpontbos en omgeving, Kapellen, Kremerstraat, Lobe, Maandagstraat, Pevenage, Trimpont,
bakoven met bakhuis in vakwerkbouw, Trimpont 14

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 04/06/25

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand,
Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Getekend door: Ben Weyts (Signature)
Getekend op: 2025-06-04 19:29:31 +02:0
Reden: ik keur dit document goed

Weyts Ben

Ben WEYTS

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het agentschap Natuur en Bos bracht op 21 februari 2024 een gunstig advies met voorwaarden uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

De omgeving van het Trimpontbos heeft een zekere grote historische en landschappelijke waarde. Om deze te behouden wenst het Agentschap Onroerend Erfgoed deze te beschermen als cultuurhistorisch landschap. Deze bescherming overlapt grotendeels met het VEN-gebied 'De Bronbossen en bovenlopen van de Vlaamse Ardennen' (nr 235) en het habitatrictlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' (BE2300007-9), deelgebied Trimpontbos. Binnen de afbakening van de bescherming is ook een natuurbeheerplan type 4 goedgekeurd, voor een reservaat dat beheerd wordt door Natuurpunt vzw. Bij het opstellen van een geïntegreerd beheerplan, zoals hier wordt voorgesteld, zal men rekening moeten houden met de voorwaarden en afspraken vastgelegd in dit bestaand beheerplan.

Eén van de voordelen van zo'n beheerplan is dat meerdere activiteiten opgenomen in het beheerplan vrijgesteld zijn van omgevingsvergunning (hoofdstuk 6 van natuurbeheerplan) en kapmachtiging. Het zou ingaan tegen de doelstellingen van dit instrument dat ten gevolge de, latere, bescherming als cultuurhistorisch landschap voor de vrijgestelde activiteiten toch nog een toestemming of machtiging moet gevraagd worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. Derhalve wordt gevraagd om te schrappen dat voor de beheermaatregelen die opgenomen zijn in een goedgekeurd natuurbeheerplan een dergelijke toestemming niet wordt gevraagd.

Bespreking passende beoordeling

Er is een passende beoordeling opgesteld waarin is onderzocht in welke mate de bescherming en de voorschriften de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zouden hypothekeren.

Het habitatrictlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' werd op 23 april 2014 aangewezen als Speciale Beschermingszone en in dit besluit werden ook de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatrictlijngebied vastgelegd. Er mogen dan ook geen projecten of plannen goedgekeurd worden die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zouden hypothekeren. (art. 36 ter §4 van het Natuurdecreet).

Een belangrijke doelstelling van dit habitatrictlijngebied is de uitbreiding van boshabitat en een kwaliteitsverbetering. Zolang de te behalen oppervlakte-doelstellingen niet gehaald zijn, moeten de bosdoelen in de overeenstemmende zoekzones worden gevrijwaard.

Met dit beschermingsplan wenst Onroerend Erfgoed enkele zichten op de erfgoedelementen open te houden. Deze vista's zijn op kaart gebracht op de figuren 1 – 4 van de passende beoordeling. Deze vista's overlappen grotendeels met zoekzone voor bossen (9120 – 9130).

Het Agentschap voor Natuur en Bos kan zich akkoord verklaren dat ter hoogte van deze vista's de bossen in hakhoutbeheer staan of er een mantelzoomvegetatie wordt ontwikkeld, waardoor het bos zich minder hoog zal ontwikkelen. Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat akkoord dat de oude hoogstamboomgaard (Lobe, 7) wordt behouden en op die locatie geen bos wordt

ontwikkeld zoals voorzien op de zoekzonekaart. Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt vast dat het beschermingsplan geen betekenisvolle aantasting impliceert voor de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszone. Het Agentschap voor Natuur en Bos verklaart zich akkoord met de conclusies uit de passende beoordeling. De passende beoordeling wordt gunstig geadviseerd.

Conclusie

Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert de bescherming als cultuurhistorisch landschap gunstig onder volgende voorwaarde:

- De aangeduide vista's die zijn gelegen in een zoekzone met bosdoelen worden gevrijwaard als gebied voor bos(ontwikkeling). Het desgevallend aanwezige bos mag worden onder hakhoutbeheer worden geplaatst of als mantelzoomvegetatie worden ontwikkeld;*
- Voor alle beheermaatregelen opgenomen in toepasselijke natuurbeheerplannen (op dit ogenblik: Everbeekse Bossen – NBP-OV-22-0206), vastgesteld op grond van het Natuurdecreet, moet géén toelating gevraagd worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.*

Behandeling van het advies:

- Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert de passende beoordeling gunstig. De voorwaarden waren reeds in de passende beoordeling opgenomen.*
- Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt als voorwaarde om in het beschermingsbesluit op te nemen dat de beheermaatregelen in het natuurbeheerplan worden vrijgesteld van een voorafgaande toelating door het Agentschap Onroerend Erfgoed.*

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Hieronder valt ook actief beheer. Het natuurbeheerplan type 4 voor dit gebied voorziet onder meer beheer dat valt onder regulier beheer. Er is geen toelating vereist voor alles wat valt onder regulier onderhoud of passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood. In een beschermingsbesluit kan geen vrijstelling van toelatingsplichten verleend worden op basis van een bestaand natuurbeheerplan. De terreinbeheerder kan in de toekomst, bijvoorbeeld bij de herziening van het natuurbeheersplan, streven naar een geïntegreerd natuur- en erfgoedbeheerplan. Via dit plan kan dan geregeld worden dat werken vrijgesteld worden van toelating, zo lang dit plan geldt.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bracht op 5 maart 2024 een gunstig advies met opmerkingen uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het INBO gaat akkoord met het besluit van de passende beoordeling dat de huidige natuur- en onroerenderfgoedwaarden nauw met elkaar verbonden zijn en dat de natuur- en onroerenderfgoeddoelstellingen elkaar versterken. De doelstellingen van de voorgenomen beschermingen als cultuurhistorisch landschap en monument stroken grotendeels met de prioritaire inspanningen die vooropgesteld zijn voor de speciale beschermingszone 'BE2300007 Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen'. De bescherming strookt eveneens met het soortenbeschermingsprogramma voor beekprik en rivierdonderpad. We adviseren de voorlopige bescherming dan ook gunstig.

We hebben wel een opmerking bij de aanduiding van de historisch permanente graslanden. Het Onroerenderfgoedbesluit definieert historisch permanent grasland (HPG) ruimer dan het Natuurdecreet. Er zijn dus meer graslanden aangeduid dan deze die strikt genomen volgens het Natuurdecreet onder HPG vallen. Toch zijn enkele percelen die biologisch waardevol

halfnatuurlijk grasland zijn, en dus HPG, niet aangeduid (zie kaartje in bijlage, BWK uitgave 2023, De Saeger et al. 2023).

Het gaat om volgende percelen bij Kapellen nr. 6, het terreinbezoek van de INBO-deskundige dateert van mei 2018. Op luchtfoto 2022 zijn deze percelen nog steeds grasland. Deze zouden best als HPG ingekleurd worden.

- *hp* + khcr° + khca°*
- *hp* + kj + khca°*
- *hpr* + kbca*

Behandeling van het advies:

Het INBO adviseert om drie percelen bijkomend op te nemen op de kaart van de historisch permanente graslanden op basis van hun floristische waarde. De percelen zijn al meerdere decennia ononderbroken grasland. De percelen worden aangevuld op de kaart 'bijlage 2' bij het ministerieel besluit.

Conclusie: het advies heeft invloed op het ministerieel besluit. Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

Ministerieel besluit:

De kaart 'bijlage 2' bij het ministerieel besluit wordt aangevuld met drie percelen historisch permanent grasland.

Het departement Omgeving en de overige agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

Conclusie: het advies heeft invloed op het ministerieel besluit. Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

Ministerieel besluit:

De kaart 'bijlage 2' bij het ministerieel besluit wordt aangevuld met drie percelen historisch permanent grasland.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het departement en de agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

Conclusie: de adviesvraag heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: de adviesvraag heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Brakel

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Gemeente Brakel

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 6 maart 2024 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1° het college had minstens verwacht dat een (principeel) akkoord van de eigenaar(s) in het beschermingsdossier werd opgenomen. Er is op geen enkele wijze overleg georganiseerd met de eigenaars van deze tientallen percelen. Velen onder hen zijn ook professioneel landbouwer. Middels dit voorstel, worden opnieuw nieuwe "beperkende regeltjes" opgelegd. De Vlaamse Regering heeft beslist de komende periode geen gronden meer aan te kopen voor natuurgebieden. Niettegenstaande voorliggend voorstel geen overdracht van zakelijke rechten met zich mee brengt; meent het college dat ook deze voorstellen onder ditzelfde moratorium dienen te vallen.

2° in het licht van de komende regionale verkiezingen van juni 2024 is het college de mening toegedaan dat dergelijke impactvolle beslissing onder de vorm van een ministerieel besluit momenteel niet gepast is. Voor lokale besturen is hieromtrent een omzendbrief toepasselijk, waarvan het college meent dat de inhoud ook voor andere overheden zou mogen toegepast worden. "Daarom verzoek ik de lokale en provinciale overheden om in het jaar van de verkiezingen tot aan de installatie van de nieuwe raden met de nodige omzichtigheid op te treden en in extremis geen beslissingen te nemen die het beleid van de nieuwe raden of de toekomstige ontwikkeling van de financiën nodeloos zouden verstoren."

Behandeling van het advies en opmerkingen:

1. De zakelijk rechthouders van Timpont 14 werden gecontacteerd in functie van het onderzoek naar de erfgoedwaarden van de bakoven met bakhuis met bijhorend plaatsbezoek. Tijdens een volgend plaatsbezoek werd hen het voorstel tot bescherming als monument toegelicht. Zij werden ook om advies gevraagd voorafgaand aan het voorstel tot voorlopige bescherming.

Voor wat de zakelijk rechthouders van de percelen binnen het cultuurhistorisch landschap betreft worden zij na de voorlopige bescherming op de hoogte gebracht. Er loopt na de voorlopige bescherming een openbaar onderzoek. Indien gewenst kan ook een hoorzitting bij de gemeente georganiseerd worden.

De beschermingsprocedure van een cultuurhistorisch landschap voorziet geen bevragen van opmerkingen van zakelijk rechthouders voorafgaand aan de voorlopige bescherming. Enkel voor het beschermde monument werden daarom opmerkingen gevraagd aan de zakelijk rechthouders. Tijdens het openbaar onderzoek in de beschermingsprocedure is er inspraakmogelijkheid voor iedereen.

Het beschermingsvoorstel voorziet niet in het kopen van gronden en heeft ook nadien geen impact op mogelijke wisselingen in eigendomstoestand. Het moratorium is niet van toepassing op het beschermen van onroerend erfgoed. Het feit dat sommige landbouwgronden gevat worden door een landschapsbescherming kan niet vergeleken worden met een aankoop of overdracht van zakelijk recht. De rechtsgevolgen voor landbouwers gaan vooral om het in stand houden van de huidige toestand. De bescherming wijzigt geen bestemmingen en heeft ook geen impact op vrijheid van teeltkeuze.

2. De Vlaamse Regering heeft volheid van bevoegdheid tot aan de verkiezingen, daarna start de periode van "lopende zaken" tot een nieuwe Vlaamse Regering is aangesteld. In het kader van de beschermingsprocedure wordt de gemeenteraad niet gevraagd om een beslissing te nemen. Het citaat uit de omzendbrief is niet van toepassing.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier of het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

De VCOE bracht op 22 maart 2024 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1. *De VCOE ontving op 8 februari 2024 een adviesvraag van Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Trimpontbos en omgeving en als monument van bakoven met bakhuis in vakwerkbouw in Brakel (Everbeek). De commissie spreekt zich in dit advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming, met name: (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan, en (d) het inhoudelijk dossier met inbegrip van de documentatiebijlagen.*
2. *Voorliggend dossier vloeit voort uit een geografische screening van waardevolle landschappelijke gehelen in de Vlaamse Ardennen. Dat onderzoek resulteerde in drie beschermingsvoorstellen voor cultuurhistorische landschappen en twee beschermingsvoorstellen voor monumenten. De commissie bracht reeds advies uit over de betrokken bescherming als monument van het park en Villa Louisa in Oudenaarde.¹ De overige beschermingsvoorstellen uit dit pakket liggen nu ter advisering voor.² De commissie acht een selectie op geografische basis mogelijk, maar mist een afweging in vergelijkend perspectief. De dossiers geven niet aan in welke mate de geëvalueerde erfgoedwaarden beantwoorden aan de decretale selectiecriteria van de zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit, ensemblewaarde en contextwaarde. Het is ook onduidelijk hoe de geselecteerde sites zich verhouden ten opzichte van elkaar en niet-geselecteerde sites, alsook wat de selectie bijdraagt aan het beschermde bestand op Vlaams niveau. De commissie acht het aldus nodig de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' verder te onderbouwen.*
3. *Artikel 1.1 en 1.2 van het ministeriële besluit leggen de voorlopige beschermingen van respectievelijk het cultuurhistorisch landschap en het monument vast, en verwijzen naar het afbakeningsplan en de fotoregistratie die bij het besluit zijn gevoegd. De commissie erkent de hoge gaafheid en erfgoedwaarde van het Trimpontbos en de vallei van de Terkleppebeek. De historisch-landschappelijke structuur van dit gebied is nagenoeg onveranderd gebleven en bestaat uit beboste heuvelkammen afgewisseld door het smal en lager gelegen valleilandschap met graslanden, oude bomen, perceelsrandbeplantingen, kronkelende paadjes en verspreide kleine agrarische bebouwing. Wat de afbakening van het cultuurhistorisch landschap betreft, merkt de commissie op dat de voorgestelde perimeter (95,19 ha) beperkter is dan het in de wetenschappelijke inventaris opgenomen landschappelijk geheel 'Trimpontbos en Hayesbos'.³ Het is onduidelijk waarom enkele aansluitende gebiedsdelen niet mee worden beschermd. Zo ontbreekt toelichting bij de uitsluiting van het deel van de vallei van de Terkleppebeek dat verder oostwaarts richting Everbeek-Beneden loopt, alsook van de percelen net ten noorden van Pevenage. Het dossier gaat ook niet in op de keuze om geen verbinding te maken met het nabijgelegen cultuurhistorisch landschap van het 'Hayesbos en Verrebeekvallei'.⁴ De commissie vraagt de (al dan niet beperkte) erfgoedwaarden van de uitgesloten gebiedsdelen van het landschappelijk geheel alsnog te evalueren en op basis daarvan de afbakening van bescherming verder te motiveren*

dan wel te herzien. Wat de bakoven met bakhuis betreft, ondersteunt de commissie een afzonderlijke bescherming als monument. Dit laat toe om ook het typische interieur van de bakoven te beschermen en biedt de meeste kansen voor toekomstig behoud en beheer. Uit de extra documentatiebijlage blijkt dat deze bakoven van het samengestelde type, gedeeltelijk opgetrokken in vakwerkbouw, uitzonderlijk is op Vlaams niveau. Hoewel typisch in de Vlaamse Ardennen en vroeger ruim verspreid, zijn vandaag slechts enkele gaaf bewaarde voorbeelden hiervan gekend. Tot slot wijst de commissie op de summiere fotoregistratie voor het cultuurhistorisch landschap. Meerdere van de expliciet opgesomde houtige beplantingen en gebouwen met erfgoedwaarde lijken niet of onvolledig fotografisch geregistreerd. Op basis van de onderschriften is bovendien niet altijd duidelijk welke erfgoedelementen corresponderen met de foto's. De commissie vraagt de fotoregistratie maximaal af te stemmen op de opsomming van de erfgoedelementen en - kenmerken in het beschermingsbesluit, en waar nodig deze fotoregistratie te vervolledigen.

4. Artikel 2.1 en 2.2 van het ministeriële besluit verwijst naar de erfgoedwaarden die de beschermingen als cultuurhistorisch landschap en als monument verantwoorden. De commissie erkent de esthetische, historische, ruimtelijk-structurende en wetenschappelijke waarde die aan het Trimontbos en omgeving wordt toegekend. De commissie erkent tevens de historische en architecturale waarde van de als monument te beschermen bakoven met bakhuis in vakwerkbouw. De commissie gaat ook akkoord met de opsomming en beschrijving van de erfgoedelementen en -kenmerken in respectievelijk artikel 2.1 en 2.2 van het ministeriële besluit.
5. Artikel 3.1 van het ministeriële besluit omvat de beheersdoelstellingen voor het cultuurhistorisch landschap. De commissie ondersteunt de aanzet tot opmaak van een geïntegreerd beheerplan. Op die manier kan een correct evenwicht worden gezocht tussen natuurbeheer enerzijds, en het behoud en ondersteunen van de erfgoedwaarden anderzijds. In dat opzicht lijkt de stelling in beheersdoelstelling 3° vooruit te lopen op mogelijke bevindingen van dergelijk geïntegreerd beheerplan. Bij opmaak van dit beheerplan zal nog moeten blijken of een 'verbetering van de habitatkwaliteit positief [is] voor het behoud van de erfgoedwaarden- en kenmerken'. De commissie vraagt beheersdoelstelling 3° dan ook te schrappen uit het beschermingsbesluit. De overige beheersdoelstellingen voor het cultuurhistorisch landschap zijn gericht op het vrijwaren en versterken van aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen. De commissie kan deze ondersteunen. De commissie vraagt wel nog een beheersdoelstelling toe te voegen inzake het behoud van het typische voorkomen van de gebouwen met erfgoedwaarde. Artikel 3.2 omvat specifieke beheersdoelstellingen voor de als monument te beschermen bakoven met bakhuis. De commissie onderschrijft het belang van een vakkundig en preventief onderhoud waarbij het volume in afwachting van een duurzame oplossing wind- en waterdicht wordt gemaakt. Een eventuele herbestemming dient afgestemd te zijn op de draagkracht van het kleine gebouw en de afleesbaarheid van de vroegere functie als bakoven. De commissie formuleert wel voorbehoud bij de mogelijkheid in beheersdoelstelling 4° om de versteende langsgevel(s) van het varkensstalletje te vervangen door vakwerkbouw. Verstening is net typerend voor dergelijke constructies en bepaalt mee de historische gelaagdheid ervan. De commissie vraagt beheersdoelstelling 4° aldus te schrappen of te nuanceren.
6. Artikel 4.1 en 4.2 van het ministeriële besluit formuleren de voorschriften voor instandhouding en onderhoud. Wat betreft de instandhoudingsvoorschriften voor het cultuurhistorisch landschap, is er in het inhoudelijk dossier (pag. 28) sprake van vijf 'bijkomende bijzondere voorschriften' naast de generieke instandhoudingsvoorschriften. Artikel 4.1 van voorliggend ontwerpbesluit beperkt zich echter tot één aanvullend voorschrift inzake de beleving van de rust en de stilte in het gebied. De commissie vraagt artikel 4.1 van het ministeriële besluit op dit vlak aan te vullen en beter af te stemmen met de tekst van het inhoudelijk dossier.

7. *Artikel 5 van het ministeriële besluit bevat tot slot de toelatingsplichten. De commissie kan deze ondersteunen.*
8. *Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Trimpontbos en omgeving en als monument van bakoven met bakhuis in vakwerkbouw in Brakel (Everbeek). De commissie vraagt:*
 - a. *de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' te onderbouwen;*
 - b. *de (al dan niet beperkte) erfgoedwaarden van de uitgesloten gebiedsdelen van het landschappelijk geheel te evalueren en op basis daarvan de afbakening van bescherming verder te motiveren dan wel te herzien;*
 - c. *de fotoregistratie te vervolledigen en de onderschriften van de foto's maximaal af te stemmen op de opsomming van erfgoedkenmerken en -elementen in het beschermingsbesluit;*
 - d. *beheersdoelstelling 3 te schrappen en een beheersdoelstelling toe te voegen inzake de gebouwen met erfgoedwaarde;*
 - e. *beheersdoelstelling 4° te schrappen of te nuanceren;*
 - f. *artikel 4 van het ministeriële besluit aan te vullen en beter af te stemmen met de tekst van het inhoudelijk dossier.*

Behandeling van het advies:

2. De erfgoedwaarden worden omschreven in het ministerieel besluit en beantwoorden aan de decretale selectiecriteria. De volgende omschrijving over de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' kan hierbij nog verder worden toegelicht:

Op vraag van minister Diependaele werd onderzocht welke gebieden in de Vlaamse Ardennen in aanmerking komen voor een bescherming als cultuurhistorisch landschap. Door middel van een snelscreening werd in 2020 een beperkt onderzoek gevoerd naar de gebieden met een hoge erfgoedwaarde.

De scope betrof de 'Vlaamse Ardennen s.l.'. Volgende gemeenten vallen hierin: Brakel, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Horebeke, Herzele, Kuisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zottegem en Zwalm.

Vertrekbasis waren alle landschappelijke gehelen uit de landschapsatlas (geoportaal.onroenderfgoed.be) in september 2020. In totaal liggen 40 landschappelijke gehelen volledig of deels binnen de Vlaamse Ardennen s.l..

'Tiegemberg met Sint-Arnolduspark, Hellebos en omgeving' in Anzegem ligt in West-Vlaanderen maar behoort landschappelijk nog tot de Vlaamse Ardennen. Dit gebied werd toegevoegd aan de screening.

Vier gebieden aan de oostelijke en noordelijke perimeter horen landschappelijk niet tot de Vlaamse Ardennen en vielen buiten de scope:

- Merelbeekse bossen
- Dendervallei tussen Idegem en Ninove en het Geitebos
- Kongoberg
- Markvallei stroomafwaarts Galmaarden

Screening van de kaarten op basis van terreinkennis bracht nog drie gebieden aan die niet als landschappelijk geheel zijn opgenomen in de Landschapsatlas: Moenebroek (Geraardsbergen), Steenhuize (Herzele), Pyreneeën-Patersbos (Ronse). Deze gebieden werden toegevoegd aan de wetenschappelijke inventaris en eveneens aan de screening.

Van deze 39 landschappelijke gehelen binnen de Vlaamse Ardennen werd nagegaan of ze voldoende gevat zijn door een erfgoedbescherming of een afbakening als erfgoedlandschap: zeven gebieden zijn volledig of bijna volledig afgedekt door een bescherming als cultuurhistorisch landschap (CHL) of een afbakening als erfgoedlandschap (EL), of er is een initiatief lopende tot bescherming als cultuurhistorisch landschap (CHL) of monument (M) of stads- of dorpsgezicht (SDG) of afbakening als erfgoedlandschap (EL). Deze gebieden zijn of worden voor minstens 2/3, inclusief de kern, beschermd en worden niet verder meegenomen in de oefening:

- Kasteeldomein Baudries en omgeving (CHL en M)
- Bouvelobos en Hemsrode (EL)
- Dorpskern van Ename met archeologische site en Bos t'Ename (CHL, DG)
- De Heuvel van Bossenare (EL)
- Vlaamse Ardennen van Koppenberg tot Kluisberg (EL)
- Muziekbos-Koekamerbos (EL)
- Vallei van de Cotthembeek met omringende kouters (EL)

De overblijvende 32 gebieden werden op basis van de aanwezige gebiedskennis bij experts van het agentschap Onroerend Erfgoed onderzocht op erfgoedwaarde, selectiecriteria, kansen en knelpunten. Daaruit bleken tien gebieden in aanmerking te komen voor verder onderzoek in functie van een mogelijk bescherming. Omwille van prioriteiten werden de drie gebieden die het hoogste scoorden voorgesteld om voor te dragen voor bescherming als cultuurhistorisch landschap. Binnen de Vlaamse Ardennen s.l. is er nog potentie om bijkomende gebieden te beschermen als cultuurhistorisch landschap.

3. De afbakening van het ontwerp cultuurhistorisch landschap beperkt zich tot het gebied dat, holistisch gezien, het hoogste scoort op de erfgoedwaarden en selectiecriteria. Het volledige gebied van het landschappelijk geheel komt niet in aanmerking voor bescherming als cultuurhistorisch landschap maar heeft wel nog voldoende erfgoedwaarde om in de wetenschappelijke inventaris opgenomen te zijn. Een aansluiting met het gebied 'Hayesbos en Verrebeekvallei' was niet haalbaar en is ook niet nodig omdat de beide gebieden op zich apart als cultuurhistorisch landschap kunnen beschermd zijn.

Een aanpassing van de afbakening is niet nodig.

De fotoregistratie van het cultuurhistorisch landschap omvat 35 foto's en vat hiermee de essentie van de erfgoedwaarden en -elementen. Van alle erfgoedelementen, zowel bouwkundig erfgoed als van de houtige beplantingen met erfgoedwaarde, zijn de linken naar de erfgoedinventaris opgenomen waarbij er ook één of meerdere gedateerde foto's aan verbonden zijn. Er wordt in het inhoudelijk dossier nog een kaartje toegevoegd met de ruimtelijke situering van de foto's ter verduidelijking en de onderschriften van de foto's worden nog verduidelijkt door de ID-nummer uit de erfgoedinventaris op te nemen.

5. De passende beoordeling gaat verder in op de natuurdoelen en de relatie met het behoud van de erfgoedwaarden. Het verbeteren van de habitatkwaliteit is in veel gevallen wel degelijk positief voor het behoud van de erfgoedwaarden- en kenmerken maar inderdaad niet in alle gevallen. De doelstelling hier is dat dit wel het geval is, de beheersdoelstelling kan hier behouden blijven.

Het is zo dat art.3.1 moet samen gelezen worden met art. 5. In art. 5 staan toelatingsplichten werken voor het behoud van het bouwkundige erfgoed. Daarom is het niet wenselijk om bij art. 3 bijkomende beheersdoelstellingen toe te voegen voor het bouwkundig erfgoed.

Versteende muurdelen maken inderdaad deel uit van de gelaagde bouwgeschiedenis van de bakoven in vakwerkbouw. Hoewel de 4de beheersdoelstelling in art. 3.2. in het voor advies voorliggende beschermingsvoorstel een nuance inbouwt ("*op basis van een bouwhistorisch en*

iconografisch onderzoek”), is deze erg gedetailleerd en loopt ze te veel vooruit op toekomstig bouwhistorisch en iconografisch onderzoek. Op dit moment ontbreken aanwijzingen hoe het vakwerk van de versteende langsgevels van het varkensstalletje er heeft uitgezien. Daarom wordt de 4de beheersdoelstelling voor de bakoven geschrapt. Hierdoor wordt de 5de beheersdoelstelling opnieuw genummerd als 4de. De commissie herhaalt ook de essentie van de 3de beheersdoelstelling: “Een eventuele herbestemming dient afgestemd te zijn op de draagkracht van het kleine gebouw en de afleesbaarheid van de vroegere functie als bakoven.” Bij nader inzien is ook deze beheersdoelstelling erg gedetailleerd. Ze wordt als volgt tot haar essentie herleid: “het herbestemmen van de bakoven behoort tot de mogelijkheden, indien dit de draagkracht ervan niet overschrijdt. Ook kan de vroegere broodbak-functie hernomen worden. Zowel voor het exterieur als voor het interieur is het wenselijk dat de vroegere functie (ovenmond, broodoven met koepelgewelf enz.) leesbaar blijft.”

6. In 4.1 over de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed zijn er verschillen in de oplijsting in het inhoudelijk dossier en het ontwerp ministerieel besluit. De oplijsting in het inhoudelijk dossier wordt aangepast naar de oplijsting in het ministerieel besluit:

- 1° het cultuurhistorisch landschap als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het cultuurhistorisch landschap regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° de beleving van de rust en de stilte in het gebied te respecteren in functie van de landschapsbeleving. Werken of activiteiten in dit gebied passen hierbinnen en mogen de draagkracht van het gebied niet overschrijden.

De zaken die in het inhoudelijk dossier werden opgelijst zijn ondervangen via de toelatingsplichtige werken in art. 5 of de beheersdoelstellingen in art. 3.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

- Aanvulling met een kaart die de locatie en oriëntatie van de fotoregistratie verduidelijkt;
- Oplijsting van de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed (p. 28-29) aanpassen naar de oplijsting in het ministerieel besluit.

Ministerieel besluit:

- De 4de beheersdoelstelling voor de bescherming van de bakoven als monument wordt geschrapt. Hierdoor wordt de 5de beheersdoelstelling opnieuw genummerd als 4de.
- Aanvulling bij de onderschriften van de fotoregistratie in bijlage 3 bij het ministerieel besluit.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder(s)

De opmerkingen over het beschermingsvoorstel als monument werden gevraagd op 7 februari 2024.

De zakelijkrechthouders gaven geen opmerkingen over deze bescherming.

Conclusie: De vraag om opmerkingen heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerking(en) van de zakelijkrechthouder(s) hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

- Aanvulling in het inhoudelijk dossier in bijlage 5.3 met een kaart die de locatie en oriëntatie van de fotoregistratie verduidelijkt;
- Oplijsting van de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed (p. 28-29) aanpassen naar de oplijsting in het ministerieel besluit:
 - 1° het cultuurhistorisch landschap als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
 - 2° de toestand van het cultuurhistorisch landschap regelmatig te controleren;
 - 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
 - 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
 - 5° de beleving van de rust en de stilte in het gebied te respecteren in functie van de landschapsbeleving. Werken of activiteiten in dit gebied passen hierbinnen en mogen de draagkracht van het gebied niet overschrijden.

Ministerieel besluit:

- De kaart 'bijlage 2' bij het ministerieel besluit wordt aangevuld met drie percelen historisch permanent grasland ten oosten van Kapellen 6.
- De 3de beheersdoelstelling voor de bescherming van de bakoven als monument wordt herleid tot haar essentie: "het herbestemmen van de bakoven behoort tot de mogelijkheden, indien dit de draagkracht ervan niet overschrijdt. Ook kan de vroegere broodbak-functie hernomen worden. Zowel voor het exterieur als voor het interieur is het wenselijk dat de vroegere functie (ovenmond, broodoven met koepelgewelf enz.) leesbaar blijft".

Oorspronkelijke beheersdoelstelling:

"3° het herbestemmen van de bakoven behoort tot de mogelijkheden, indien dit de draagkracht ervan niet overschrijdt. Ook kan de vroegere broodbak-functie hernomen worden. Een mogelijke herbestemming is best ook reversibel, met het ook op een later eventueel hernemen van de functie als bakoven. Het grotere bakhuis met aansluitende kleine stal leent zich het best voor een herbestemming. Het in volume beperkte bakovengebouwtje laat omwille van de invulling ervan met de eigenlijke broodoven niet toe dat dit gebouwtje substantieel bij een herbestemming betrokken wordt. Ook bij het niet herstellen van de vroegere broodbak-functie dient het bakovengebouwtje in stand gehouden te worden. Zowel voor het exterieur als voor het interieur (ovenmond, broodoven met koepelgewelf enz.) is het wenselijk dat de vroegere functie leesbaar blijft";
- De 4de beheersdoelstelling voor de bescherming van de bakoven als monument wordt geschrapt. Hierdoor wordt de 5de beheersdoelstelling opnieuw genummerd als 4de. Geschrapte beheersdoelstelling:

"4° een reconstructie in vakwerkbouw van de versteende langsgevel(s) van het varkensstalletje – op basis van een bouwhistorisch en iconografisch onderzoek - behoort tot de mogelijkheden. Een andere mogelijkheid is om de verstenen te behouden";

- Aanvulling bij de ondertekeningen van de fotoregistratie in bijlage 3 bij het ministerieel besluit met de verwijzing naar de ID-nummer van de erfgoedobjecten in de erfgoedinventaris.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

2.1. Openbaar onderzoek en hoorrecht

Gemeente Brakel organiseerde het openbaar onderzoek van 15 juli 2024 tot en met 14 augustus 2024.

Tijdens het openbaar onderzoek werden twee bezwaren ingediend. Deze worden achtereenvolgens behandeld. Het proces-verbaal en de bezwaren maken integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek organiseerde de gemeente geen hoorzitting.

Geen van de zakelijkrechthouders beriep zich op het hoorrecht en vroeg gehoord te worden door het agentschap.

Waar nodig zijn de bezwaren omwille van privacy-redenen anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van alle bezwaren.

1. Bezwaar nummer 1 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

- 1. De bezwaarindiener geeft aan dat eerdere beschermingen en nieuwe juridische statuten beperkingen inhouden. Hierbij wordt verwezen naar de habitatrichtlijngebieden (Natura 2000) waarbij er problemen zijn met natuuruitbreidingen en vergunningen. Het natuurbeheersplan werd onlangs voorgelegd voor publieke consultatie. Er zijn veel plannen en het overzicht wordt moeilijk.*
- 2. De bezwaarindiener is bezorgd dat de toekomst en ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven gehypothekeerd worden. De landbouwers werken in een wijzigende context rond wetgeving, klimaat, nieuwe technieken,... en mogen daarbij niet beperkt worden om hun bedrijf en percelen toekomstgericht aan te passen.*
- 3. De bezwaarindiener haalt aan dat onder de beheersdoelstellingen er als eerste punt vermeld wordt dat er een geïntegreerd beheersplan wenselijk is maar dat er eerst een AGNAS-RUP zou moeten gemaakt worden om de landbouw- en natuurbestemmingen vast te leggen omdat daarin ook de landbouwbestemmingen kunnen bekrachtigd worden.
Het behoud van open akkerland staat pas op beheersdoelstelling nummer 8 terwijl er landbouwbestemmingen in de afbakening zijn opgenomen.
Voor wat de bescherming van de waterlopen betreft wordt het belang van het onderhouden van de waterlopen bevestigd.*
- 4. De bezwaarindiener haalt aan dat art. 4 1° en 3° stelt dat het landschap als een goede huisvader moeten beheerd en onderhouden worden. De landbouwers, die al generaties instaan voor het goede onderhoud van de landbouwpercelen mogen niet afgestraft worden door de opgelegde bescherming.
Onder art. 4 1° 'voorzorgsmaatregelen die moeten genomen worden tegen schade door bliksem, wind of water' wordt aangehaald dat dit niet mogelijk is voor houtige beplantingen genoemd onder art. 2. Wanneer er stormschade optreedt aan bouwkundig erfgoed of houtige beplantingen beschermd door dit besluit mogen omliggende landbouwpercelen of bedrijfszetels hier geen schade van ondervinden.*

Onder art. 4 5° wordt aangehaald dat de rust en de stilte in het gebied gerespecteerd moet

worden en dat werken de draagkracht van het gebied niet mogen overschrijden'. De bezwaarindiener legt er de nadruk op dat er tijdens de veldwerkperiodes bijvoorbeeld oogstmachines gebruikt worden en dit zeker ook in de toekomst mogelijk moet blijven.

5. *De bezwaarindiener geeft aan dat er vanuit de landbouwwetgeving verplichte schuilmogelijkheden zijn in het kader van dierenwelzijn. Bovendien moet het mogelijk blijven om afsluitingen te voorzien op grasland om vee te laten grazen. Een toelating aanvragen geeft onzekerheid naar de toekomst toe. De toelating moet nog 30 dagen uitgehangen worden waarbij beroep kan aangetekend worden.*

De maatregelen vermeld in het natuurbeheerplan dat geschreven werd voor het openbaar onderzoek moeten geen toelatingen aanvragen, wat de bezwaarindiener niet acceptabel vindt.

6. *De bezwaarindiener wijst er op dat er vrijheid van teeltkeuze is maar dat art. 5 13° toch zaken oplegt over het scheuren van graslanden of omzetten van grasland naar akkerland. Bovendien wordt er op sommige percelen binnen het cultuurhistorische landschap een bijkomende bepaling vanuit het natuurdecreet van kracht die een verbod op vegetatiewijzingen instelt. Dit belemmert de teeltvrijheid en ondernemingszin van de landbouwers. Welke vergoeding staat tegenover deze beperkingen en waardeverlies van de gronden?*

De kaart met de historische permanenten graslanden bij het beschermingsbesluit gaat veel verder dan die zijn aangeduid onder het natuurdecreet. De bezwaarindiener gaat hiermee niet akkoord en dringt er op aan om enkel de historisch permanente graslanden vanuit het natuurdecreet te gebruiken om het werkbaar te houden.

7. *De bezwaarindiener haalt aan dat het niet meer mogelijk zou zijn om bepaalde ecoregelingen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) aan te vragen binnen beschermd erfgoed, bijvoorbeeld voor meerjarig grasland. Een beheerplan opmaken om subsidies (premies) aan te vragen is complex en zal niet vanuit de landbouw getrokken worden. Bijkomend is er de vrees dat wat in een beheerplan wordt opgenomen verdere consequenties heeft dan het beschermingsbesluit.*

8. *Samenvattend wil de bezwaarindiener geen extra overdruk of bescherming omdat niet kan gegarandeerd worden dat er geen beperkingen zullen ondervonden worden vanuit de bescherming. Landbouwers zijn ondernemers die vrijheid moeten hebben zich aan te passen aan de toekomstige ontwikkelingen zonder concurrentienadeel. Toelatingen aanvragen beperken de ondernemingsvrijheid en de uitkomst kan negatief zijn. De landbouwers staan al generaties in voor het onderhoud van dit mooie landschap en willen dit in de toekomst blijven doen.*

Antwoord:

1. Dit cultuurhistorisch landschap is voornamelijk bepaald door een traditioneel bos- en landbouwgebruik, zoals in het beschermingsdossier duidelijk aangegeven wordt. Het beschermingsinitiatief legt het landbouwgebruik niet aan banden; landbouwactiviteiten blijven mogelijk en zijn ook wenselijk. De vermelde plannen komen voort uit de natuurwetgeving, die naast de erfgoedwetgeving staat en een andere doelstelling heeft. Natuurbeheerplannen vallen onder de natuurwetgeving. Om erfgoedwaarden te behouden, goed te beheren en te herstellen, wordt een geïntegreerd beheersplan aanbevolen dat de erfgoed- en natuurwaarden op elkaar afstemt.
2. De uitdaging is om erfgoedwaarden en -kenmerken te behouden, ook wanneer het landbouwgebruik aan nieuwe realiteiten wil of moet voldoen. Het 'afwegingskader voor actieve landbouwbedrijven in beschermd erfgoed' (2016) geeft richtlijnen voor vergunning- en toelatingsplichtige werkzaamheden van landbouwbedrijven binnen beschermd erfgoed. Het afwegingskader, dat niet bindend is, werkt binnen de huidige regelgeving. Het biedt structuur voor beoordelingen door het agentschap Onroerend Erfgoed, het agentschap

Landbouw & Zeevisserij en de vergunningverlener. Het doel is om landbouwers te helpen als landschapsbeheerders en meer inzicht te geven in hun ontwikkelingsperspectieven binnen beschermd erfgoed door transparantere besluitvorming.

3. De volgorde van de beheersdoelstellingen is willekeurig en staat los van belangrijkheid of prioriteit.
In het operationeel uitvoeringsprogramma voor de Regio Vlaamse Ardennen uit 2009 is als actie nummer 73 de opmaak van een GRUP voor 'Bossen van Everbeek' vermeld. Hierbinnen ligt ook het cultuurhistorische landschap 'Trimpontbos en omgeving'. Het nog op te stellen GRUP beoogt de versterking van de natuur- en bosstructuur en de herneming van agrarische bestemmingen. De bescherming als cultuurhistorisch landschap beïnvloedt de ruimtelijke bestemmingen niet rechtstreeks, maar kan inhoudelijke keuzes en bestemmingen ondersteunen. Een geïntegreerd beheersplan hoeft niet door een AGNAS-RUP voorafgegaan te worden.
4. Het actueel onderhoud van de landbouwpercelen voldoet in de regel aan de generieke voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud. Het voorschrift om het beschermde cultuurhistorische landschap als een goede huisvader te beheren, heeft in de praktijk wellicht weinig impact op het huidige beheer door de landbouwers. Vele alledaagse landbouwactiviteiten vallen onder regulier onderhoud en zijn niet toelatingsplichtig, zoals het maaien of beweiden van graslanden, het bewerken van akkerland, ... Voor geplande werken die erfgoedwaarden kunnen beïnvloeden, is het belangrijk om vroegtijdig te beoordelen wat de impact is en indien nodig aanpassingen te overwegen.
Bij schade door bliksem, wind of water is het vanuit de erfgoedbescherming verplicht om verdere schade te voorkomen wanneer dat redelijkerwijze mogelijk is, wat bij houtig erfgoed niet noodzakelijk het geval is.
Het gebruik van oogstmachines en andere landbouwwerktuigen die horen bij de reguliere landbouwpraktijken van vandaag vallen niet onder het overschrijden van de draagkracht van het gebied of het verstoren van de rust en stilte.
5. De bescherming van het cultuurhistorische landschap sluit het bieden van schuilplaatsen voor dieren en het plaatsen van afsluitingen niet uit. Vaak kan beplanting zelfs een positieve bijdrage leveren aan het landschap. Artikel 5.1 5° van het beschermingsbesluit stelt dat gladde schrikdraad, prikkeldraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen voor veekering zonder toelating mogen worden geplaatst. Andere afsluitingen vereisen wel een toelating.
Advies wordt door Onroerend Erfgoed verstrekt bij vergunningsaanvragen voor beschermde cultuurhistorische landschappen, waarbij de invloed op het landschap zorgvuldig wordt overwogen. Daarnaast is er ook bestaande sectorale regelgeving omtrent ruimtelijke ordening en natuurbehoud die ook van toepassing is.
Als alleen een toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed nodig is, geldt er een wachttermijn zolang de administratieve beroepstermijn van 30 dagen loopt. De maatregelen die in een natuurbeheerplan zijn vastgelegd voor de datum van de voorlopige bescherming blijven geldig, evenals alle vergunningen die dateren van vóór de rechtsgevolgen van de bescherming van het cultuurhistorische landschap vanuit het Onroerenderfgoeddecreet. Vanaf het moment van de voorlopige bescherming zullen nieuwe natuurbeheerplannen of wijzigingen daarop worden geadviseerd volgens de onroerenderfgoedwetgeving.
6. Binnen beschermde cultuurhistorische landschappen is er vrijheid van teeltkeuze voor cultuurgewassen. Historisch permanente graslanden vallen hier niet onder. Een groot deel van de graslanden is reeds beschermd vanuit de natuurwetgeving. Bijkomend worden werken aan enkele percelen grasland toelatingsplichtig vanuit het Onroerenderfgoeddecreet. Het gaat om graslanden

die reeds langdurig (meerdere decennia lang) continu als grasland in gebruik zijn. Percelen die akkerland zijn of wisselend gras- en akkerland vallen hier niet onder.

Bij een goedgekeurd beheersplan zijn er erfgoedpremies mogelijk (onder meer op basis van een forfaitaire lijst bij eigen beheer) voor het maaien en afvoeren van graslanden en voor het extensief begrazen ervan.

Een ecoregeling is een vrij nieuwe regeling en komt voort uit het GLB. De ecoregelingen hebben bepaalde voorwaarden voor toekenning. Wanneer een beschermingsinstrument het behoud van graslanden oplegt is er momenteel geen mogelijkheid voor landbouwers voor het ontvangen van een (jaarlijks toe te kennen) ecoregeling 'behoud van meerjarig grasland'. Zowel het Agentschap Landbouw en Zeevisserij als agentschap Onroerend Erfgoed hebben beide tot doel het behoud van het grasland in dit gebied (en alle bestaande beschermde sites) maar transversaal beleidsinstrument ontbreekt momenteel. Dit kan beleidsmatig verder onderzocht worden in functie van een transversale oplossing. Het opstellen van een beheersplan is vrijwillig en kan collectief worden uitgevoerd. Een lokaal bestuur kan de leiding nemen, of een organisatie zoals een IOED of een Regionaal Landschap kan hiermee worden belast. De uitvoering van een beheersplan is eveneens vrijwillig en leidt niet tot een verzwaring van de rechtsgevolgen van de bescherming.

7. De Vlaamse Ardennen, en in het bijzonder dit landschap, hebben hun identiteit en unieke karakter mede te danken aan de inzet van generaties landbouwers. De erfgoedbescherming schaadt de belangen van de landbouwsector niet, en streeft ernaar een balans te vinden tussen de landbouwbelangen en de erfgoeddoelstellingen.

Conclusie: het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2. Bezwaar nummer 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

1. *De bezwaarindiener is bezorgd over de impact van de landschapsbeschermingen op de exploitatie van bedrijfszetels in of nabij de omgeving van de voorlopige beschermde cultuurhistorische landschappen. Er is inspraak tijdens het openbaar onderzoek maar er wordt betreurd dat er geen consultaties bij de landbouwers en de belangenverenigingen plaatsvonden tijdens de opmaak van het beschermingsdossier. Het beschermingsdossier is opgemaakt zonder participatie en vanuit een eenzijdige visie wat nefast is voor het draagvlak. Er wordt gevraagd om in de toekomst vroeg in het proces een infovergadering te organiseren, bij voorkeur met participatie.*
De bezwaarindiener verwijst naar PAS en S-IHD-doelstellingen en de onzekerheid die dit veroorzaakte bij vergunningen in de landbouwsector. Een bijkomende erfgoedbescherming genereert nog meer onzekerheid. Het is niet evident om de impact op de bedrijfsvoering in te schatten. De bezwaarindiener vraagt om voldoende rekening te houden met de landbouwactiviteiten en met de economische en sociale factoren in het gebied. Dit bezwaarschrift dient samen te worden gelezen met de individuele bezwaarschriften.
2. *De bezwaarindiener haalt aan dat er geen communicatie was tijdens het beschermingstraject gaande van de voorbereidingsfase tot aan het openbaar onderzoek. Het initiatief was niet opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024. De enige berichtgeving was de bekendmaking van het openbaar onderzoek met verwijzing naar de website en het digitale dossier tijdens de kantooruren in Brussel op het moment dat het dossier voorlopig beschermd was en de landbouwsector voor een voldongen feit werd geplaatst. Op het einde van het openbaar onderzoek is er op initiatief van de bezwaarindiener een*

infovergadering georganiseerd voor de landbouwsector. Buiten de aanwezige ambtenaren waren er op andere momenten ter plekke geen mensen van Onroerend Erfgoed aanspreekbaar om vragen te beantwoorden.

Weinig mensen zijn vertrouwd met de regelgeving Onroerend Erfgoed. De informatie op de website is niet gemakkelijk raadpleegbaar indien men hiermee niet vertrouwd is. De burgers waren niet voldoende op de hoogte van het lopende openbaar onderzoek. Ook na het inkijken van het openbaar onderzoek is de betrokken burger niet voldoende geïnformeerd. Het openbaar onderzoek liep in volle vakantieperiode. De uitnodiging voor de infoavond met toelichting kwam laat, vier dagen vooraf. De avond zelf was er mooi en droog weer waardoor niet alle landbouwers aanwezig konden zijn wegens werkzaamheden op het veld.

Sommige landbouwers zijn niet de eigenaar maar de pachter. De eigenaars, soms verre (groot)grondbezitters, informeren hun pachters niet (tijdig).

3. De bezwaarindiener geeft aan dat door de keuze om twee landschappen in Brakel in procedure te brengen de geografische spreiding binnen de Vlaamse Ardennen onevenwichtig is en er een bepaald gebied geïsoleerd wordt. De bijkomende bescherming in kleine gebieden ten opzichte van de volledige Vlaamse Ardennen is niet rechtvaardig en is discriminerend. Uitwendige invloedsfactoren kunnen met een beschermd statuut niet staande worden gehouden. Het is dan meer rechtvaardig om de volledige Vlaamse Ardennen hetzelfde statuut te geven. Teveel juridische verschillen met steeds andere afbakeningen maken het onoverzichtelijk. Een eengemaakt, coherent beleid op maat van de streek of regio geniet de voorkeur.
4. Het voorlopige beschermingsdossier is getekend op 12 juni 2024, na de verkiezingen van 9 juni 2024, in lopende zaken. Het tekenen van het voorlopige beschermingsbesluit beantwoordt niet aan de grondwettelijke bepalingen rond bevoegdheden in lopende zaken.
5. Het beschermingsinitiatief is afgestemd met Agentschap Natuur en Bos maar niet met de landbouwadministratie. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij heeft geen advies gegeven. De afwezigheid van een landbouwreflex wordt betreurd. Er is geen landbouweffectenrapport (LER) opgesteld wat gebruikelijk en noodzakelijk is om bij grote overheidsinitiatieven beleidskeuze te kunnen maken. Er wordt aangedrongen op bijkomend onderzoek naar landbouw en bijkomend overleg met de landbouwkundige overheidsinstanties.
Er is historisch permanent grasland vanuit het natuurdecreet en vanuit de erfgoedwetgeving. De bezwaarindiener bepleit om alle graslanden buiten de natuurwetgeving vrij te stellen van OE-bescherming. Eenduidige definities, begrippen en afgebakende gebieden en percelen zijn noodzakelijk voor transparantie en communicatie naar terreingebruikers.
6. De bezwaarindiener haalt aan dat de beschermingen een stomp plaatsen over het gebied, terwijl een landschap altijd dynamisch is geweest en mee evolueerde met de maatschappij. De noden van onze maatschappij zijn grondig gewijzigd, maar zullen ook de komende decennia nog verder evolueren. Deze maatschappelijke tendensen verdienen de nodige aandacht en flexibiliteit. Er moet nagedacht worden over oplossingen waarbij het landschap diensten kan leveren aan mensen in de buurt. Toerisme is belangrijk maar nevens geschikt. Landbouw heeft hierbij een belangrijke rol. Anderzijds staat de melkveehouderij onder druk en zal de veestapel dalen door recente beleidsinitiatieven. Bedrijfsvoering in historische hoeves wordt daarbij stopgezet. Er is een grote druk om bijkomend te gaan bebossen, wat het bodemgebruik zal wijzigen. Hierdoor moet de landbouwsector oplossingen zoeken. Het landschap is bepalend welke activiteiten waar nog mogelijk zullen zijn. Er wordt gevraagd om alle historisch permanente graslanden buiten het natuurdecreet te schrappen uit de beschermingsdossiers.

7. *De financiële schadevergoeding ontbreekt in het beschermingsdossier. Omwille van de bebossingsdruk in combinatie met de dalende veestapel is voor bepaalde graslanden enkel een heroriëntatie richting akker een uitweg. Door de bijkomende OE-bescherming die verder gaat dan de natuur-HPG's zal dit een negatieve economische impact hebben op de getroffen bedrijven. Zolang er geen financiële middelen worden vrijgemaakt kan de aanduiding van HPG niet ruimer gaan dan de definitie van het natuurdecreet.*
8. *Bij het doornemen van de voorliggende plannen is het kaartmateriaal toegankelijk. Het is niet duidelijk welke argumenten in overweging werden genomen om tot het afgebakende gebied te komen. In bepaalde gevallen werd de afbakeningslijn achter de bouwlijn gelegd, in andere straten zijn de huizen en gebouwen niet meegenomen. De bezwaarindiener vraagt om de aflijning van de bescherming overal vast te leggen na de bouwlijn om een willekeur te vermijden.*
9. *De komende decennia zal het ruimtelijk- en natuurbeleid in dit gebied sterk veranderen. Het voorliggende plan houdt onvoldoende rekening met de impact van de recente Vlaamse beleidskeuzes met betrekking tot de landbouwsector. Gezien de preciaire situatie van de landbouwbedrijven in de omgeving van habitatrichtlijngebieden is het niet aangewezen om nu gebieden te beschermen zonder hierbij de landschappelijke toekomstvisie te kennen. Er dient eerst een allesomvattende toekomstvisie op het landschap opgesteld te worden die beantwoordt aan alle gestelde Vlaamse verwachtingen. De bezwaarindiener kan niet akkoord gaan met de definitieve bescherming van dit cultuurhistorische landschap.*

Antwoord:

1. De erfgoedwaarden worden onderzocht en opgenomen in een beschermingsdossier. Het beschermingsdossier is een sectoraal beleidsinstrument dat voorafgaand aan de voorlopige bescherming geadviseerd wordt door de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed (VCOE), het lokale bestuur en verschillende adviserende overheden. Tijdens het openbaar onderzoek na deze voorlopige bescherming kan iedereen zijn bezwaren en opmerkingen indienen, die vervolgens worden behandeld en verwerkt in het dossier en besluit. Het staat het lokaal bestuur vrij een hoorzitting te organiseren om burgers te informeren. De betrokken gemeente is hier niet op ingegaan. De Vlaamse Ardennen, en in het bijzonder dit landschap, hebben hun identiteit en unieke karakter mede te danken aan de inzet van generaties landbouwers. De erfgoedbescherming schaadt de belangen van de landbouwsector niet, en streeft ernaar een balans te vinden tussen de landbouwbelangen en de erfgoeddoelstellingen.
2. De beschermingsprocedure is kort beschreven in het vorige punt. Op 20 juni informeerde het agentschap alle zakelijkrechthouders via een infobrief over het lopende beschermingsinitiatief en de mogelijkheid tot inspraak tijdens het openbaar onderzoek. Hoewel de regelgeving geen voorafgaande kennisgeving verplicht stelt, stuurt het agentschap deze brief vrijwillig uit om alle betrokkenen goed te informeren. De bescherming werd eveneens bekend gemaakt met een advertentie in drie kranten. Daarnaast werd het openbaar onderzoek aangekondigd via borden bij de toegangen tot het gebied. De brief bevat tevens telefoonnummers en e-mailadressen voor aanvullende informatie of om eventuele vragen te stellen. Aanvullende vragen en verduidelijkingen worden gemakkelijk telefonisch beantwoord of schriftelijk verstrekt. Daarnaast werd vermeld dat de zakelijkrechthouder kan verzoeken om gehoord te worden over de voorlopige bescherming. Onroerend Erfgoed heeft geen verzoeken tot hoorrecht ontvangen.

Het beschermingsdossier kon zowel op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed als fysiek bij de gemeente worden ingezien.

Volgens de infobrief moeten gebruikers binnen 30 dagen na ontvangst door de zakelijkrechthouder geïnformeerd worden over het beschermde goed en de bijbehorende rechtsgevolgen. Er is geen register van pachters die kunnen geïnformeerd worden: het is de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar de gebruikers van het onroerend goed in kennis te stellen.

Het openbaar onderzoek werd inderdaad in de verlofperiode georganiseerd. Dit gebeurde echter niet bewust om inspraak te beperken, maar louter vanuit het feit dat dergelijk onderzoek zo snel mogelijk na het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming dient georganiseerd te worden.

3. De selectie om tot de drie beschermingsvoorstellen te komen gebeurde door middel van een screening van de landschappelijke gehelen zoals opgenomen in de Landschapsatlas. De landschappelijke gehelen werden vergeleken met het beschermd bestand en met de erfgoedlandschappen. De zones die al grotendeels beschermd waren of in de procedure zaten voor bescherming of afbakening als erfgoedlandschap zijn niet verder overwogen. De landschappelijke gehelen werden in grote lijnen onderzocht op hun erfgoedwaarden. De landschappen met de hoogste erfgoedwaarden zijn geselecteerd als voorstel voor bescherming. De selectie gebeurde onwillekeurig en is louter gebaseerd op een afweging van de erfgoedwaarden op Vlaams niveau. Bij deze evaluatie werden eerder toevallig twee gebieden in Brakel weerhouden.

Een volledige streek ter grootte van de Vlaamse Ardennen komt niet in aanmerking voor bescherming als cultuurhistorisch landschap, omdat de erfgoedwaarden niet overal even hoog zijn en dit instrument hiervoor niet geschikt is. Er zijn ook andere instrumenten om aan landschapszorg te doen, die niet noodzakelijk voortkomen uit het Onroerenderfgoeddecreet. Het werken op een transversale manier binnen een gebied kan alleen maar worden aangemoedigd.

4. Op 7 februari 2024 werd de adviesvraag betreffende de ontwerpbeschermingsdossiers in volle bevoegdheid naar de adviserende instanties gestuurd. Hierdoor kon het besluit voor voorlopige bescherming ook na de verkiezingen ondertekend worden in lopende zaken.
5. Voor het beschermingsbesluit werd een passende beoordeling voorbereid die goedkeuring van ANB vereist, daarom vond met ANB voorafgaand overleg plaats. Volgens de regelgeving inzake landbouw en onroerend erfgoed zijn er geen aanvullende onderzoeken of procedurestappen nodig die overleg met de landbouwadministraties vereisen. De uitvoering van een LER is niet noodzakelijk bij een beschermingsdossier. Een bescherming als onroerend erfgoed bevat geen inrichtingswerkzaamheden of bestemmingswijzigingen. De bestaande landbouwactiviteiten kunnen blijven doorgaan. Regulier onderhoud en normale landbouwwerkzaamheden vereisen geen toelating vanuit de bescherming. Bepaalde werken of handelingen met mogelijke impact zijn echter wel toelatingsplichtig, zoals het omzetten van bepaalde graslanden naar akkerland of het plaatsen van andere afsluitingen dan houten, ontschorste smalle palen met gladde draad of prikkeldraad.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij werd voorafgaand aan de voorlopige bescherming om advies gevraagd, maar heeft hierop niet gereageerd en heeft ook niet aangestuurd op bilateraal overleg.

Veel graslanden zijn reeds beschermd volgens het natuurdecreet, dat onder andere gebaseerd is op botanische criteria. Het Onroerenderfgoeddecreet kan ook eisen dat bepaalde graslanden, die voldoen aan de definities uit het erfgoeddecreet, niet zonder specifieke toestemming veranderd mogen worden. Deze regeling biedt ook een mogelijkheid tot afwijking door middel van een gemotiveerde toelating. Graslanden spelen een belangrijke rol in het

bodemgebruik van het gebied en hun behoud is een doel binnen de bescherming van het cultuurhistorische landschap. In de praktijk overlappen de graslanden die al onder striktere natuurwetgeving vallen vaak met degenen die beschermd worden door het Onroerenderfgoeddecreet, waardoor de bijkomende aanduiding van grasland vrij gering is.

6. Een bescherming als cultuurhistorisch landschap betekent niet dat het gebied onveranderd moet blijven. Er kunnen nog steeds nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden (zoals de uitbreiding van een actief landbouwbedrijf), zolang deze geen negatieve invloed hebben op de erfgoedwaarden en -kenmerken. Dit moet altijd zorgvuldig worden overwogen.

Wat de natuurdoelstellingen betreft stelt de passende beoordeling:

De natuurwetgeving en het besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone 'BE2300007 Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' tot definitieve vaststelling van de bijhorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23 april 2014, worden door het voorliggende beschermingsbesluit van het cultuurhistorisch landschap steeds gerespecteerd als beslist beleid. De bescherming van het cultuurhistorisch landschap mag de uitvoering van de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 te bereiken, niet hinderen. De zoekzones voor bosdoelen volgens de zoekzonekaart (Voorlopige zoekzones instandhoudingsdoelen Natura 2000 versie 2, gepubliceerd op 14 september 2015) kunnen bebost op basis van een ingediende aanvraag zolang de doelstellingen voor bosoppervlakte nog niet zijn bereikt voor speciale beschermingszone 'BE2300007 Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen'. Het is wenselijk om de zichten, een erfgoedelement in het gebied, bij voorkeur open te houden. Bij de allocatie van de bosdoelen kunnen verschillende uitvoeringsalternatieven ten opzichte van elkaar afgewogen worden (permanent open plekken binnen het bos, mantel-zoomvegetaties, hakhoutbeheer, ...).

Een holistische benadering van het gebied, waarin aspecten zoals natuur, landbouw en erfgoed op een samenhangende manier worden bekeken, verdient de aanbeveling.

7. Het Onroerenderfgoeddecreet bevat geen vergoedingsregeling voor het feit dat een onroerend goed beschermd wordt. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 132/2015 van 1 oktober 2015 bevestigd dat dit niet in strijd is met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens of met het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten. Voor informatie over de graslanden: zie het antwoord in punt 5.
8. Bij het afbakenen van het cultuurhistorische landschap worden zoveel mogelijk bestaande fysieke grenzen, zoals straten, als uitgangspunt genomen. Gebouwen langs deze straten worden in de afbakening opgenomen als ze erfgoedwaarde hebben. Deze panden zijn opgenomen in het beschermingsdossier en staan vermeld in de wetenschappelijke inventaris als bouwkundig element. Gebouwen zonder erfgoedwaarde aan de rand van het gebied worden buiten de afbakening gelaten en de lijn van landschapsbescherming loopt dan buiten het bebouwde perceel. De erfgoedwaarde van de gebouwen en de verhouding met het cultuurhistorische landschap werd voorafgaand aan het voorstel tot definitieve bescherming opnieuw afgewogen. Het pand met adres Kremerstraat 2 in Brakel wordt uit de perimeter gehaald omdat de erfgoedwaarden van dit gebouw lager zijn en de samenhang en relatie met de landschap door de perifere ligging lager is. De overige gebouwen die aan de rand van de afbakening van het gebied liggen hebben een hogere erfgoedwaarde of een grotere samenhang met het gebied. In het inhoudelijk dossier word bij bijlage 5.3 'Documentatie' figuur 13

toegevoegd die het bouwkundig erfgoed situeert aan de hand van het ID-nummer inventaris onroerend erfgoed.

9. In de komende jaren zal het beleid voor open ruimte verder ontwikkelen en moeten beleidsbeslissingen op het terrein worden uitgevoerd. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de erfgoedwaarden van het gebied. Bescherming als cultuurhistorisch landschap betekent niet dat veranderingen worden uitgesloten. Het is echter essentieel om de impact van nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig te evalueren.
Door een gebied als cultuurhistorisch landschap te beschermen, kunnen de erfgoedwaarden en -kenmerken optimaal worden geïntegreerd in toekomstige projecten. Dit zorgt ervoor dat oplossingen op het terrein holistisch benaderd kunnen worden.

Conclusie: het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

1. Het gebouw met adres Kremerstraat 2 in Brakel wordt uit de afbakening gehaald: het gebouw wordt niet meer opgelijst bij het bouwkundig erfgoed in artikel 2.1.13 van het ministerieel besluit. De percelen met capakey worden uit de oplijsting met te beschermen percelen gehaald: 45012C0810/00B000 en 45012C0811/00B000.
De twee kaarten bij het ministerieel besluit wordt aangepast door het gebouw en de bijhorende tuin uit te sluiten. Ook het inhoudelijke dossier wordt in deze zin aangepast waarbij Kremerstraat 2 niet meer als erfgoedelement wordt opgenomen. Deze motivering wordt ook toegevoegd aan de motivering van de afbakening van de bescherming als cultuurhistorisch landschap onder hoofdstuk 2.3.1.
In het inhoudelijk dossier wordt bij bijlage 5.3 'Documentatie' figuur 13 toegevoegd die het bouwkundig erfgoed situeert aan de hand van het ID-nummer inventaris onroerend erfgoed.

2.2. Termijnverlenging

Met het ministerieel besluit van 28 februari 2025 besliste minister Ben Weyts tot een verlenging van geldigheidsduur met 90 dagen van het ministerieel besluit van 12 juni 2024 tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Trimpontbos en omgeving en als monument van bakoven met bakhuis in vakwerkbouw in Brakel (Everbeek). De termijnverlenging werd op 5 maart 2025 bij aangetekend schrijven gemeld aan de zakelijkrechthouders van het beschermde monument en het college van burgemeester en schepenen van Brakel. De zakelijkrechthouders van het cultuurhistorische landschap werden via een infobrief op de hoogte gebracht.

2.3. Plan-m.e.r.-screening

Na de voorlopige bescherming werd een plan-m.e.r.-screening opgemaakt en aan het beschermingsdossier toegevoegd. Het beschermingsbesluit voldoet aan de definitie van "plan of programma" in de zin van art. 4.1.1, §1, 4° DABM. Ingevolge artikel 4.2.1, tweede lid DABM valt dit beschermingsbesluit onder het toepassingsgebied van de plan-MER.

Aangezien het beschermingsbesluit een kleine wijziging inhoudt in de zin van artikel 4.2.3 §3 DABM geldt er geen plicht tot opmaak van een plan-MER en volstaat een plan-m.e.r.-screening. Er werd een plan-m.e.r.-screening opgemaakt.

De plan-m.e.r.-screening toont aan dat het beschermingsbesluit geen aanzienlijke milieueffecten veroorzaakt en dat er dus geen plan-MER moet opgesteld worden.

In het ministerieel besluit werd onder 'Vormvereisten' in het tweede lid toegevoegd: "Een plan-MER-screening werd opgemaakt en is opgenomen in het beschermingsdossier". Bij 'Motivering' is toegevoegd: "Er werd een plan-m.e.r.-screening opgemaakt. Deze plan-m.e.r.-screening besluit dat: Een plan-MER is niet vereist, aangezien de milieugevolgen niet aanzienlijk zijn conform artikel 4.2.3 §3 van het DABM." In het inhoudelijk dossier werd een hoofdstuk rond de plan-m.e.r.-screening toegevoegd, de plan-m.e.r.-screening is toegevoegd als bijlage bij het inhoudelijk dossier.

2.4. Conclusie

De adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast na de voorlopige bescherming:

1. Het gebouw met adres Kremerstraat 2 in Brakel wordt uit de afbakening gehaald: het gebouw wordt niet meer opgelijst bij het bouwkundig erfgoed in artikel 2.1.13 van het ministerieel besluit. De percelen met capakey worden uit de oplijsting met te beschermen percelen gehaald: 45012C0810/00B000 en 45012C0811/00B000.
De twee kaarten bij het ministerieel besluit wordt aangepast door het gebouw en de bijhorende tuin uit te sluiten. Ook het inhoudelijke dossier wordt in deze zin aangepast waarbij Kremerstraat 2 niet meer als erfgoedelement wordt opgenomen. Deze motivering wordt ook toegevoegd aan de motivering van de afbakening van de bescherming als cultuurhistorisch landschap onder hoofdstuk 2.3.1.
In het inhoudelijk dossier wordt bij bijlage 5.3 'Documentatie' figuur 13 toegevoegd die het bouwkundig erfgoed situeert aan de hand van het ID-nummer inventaris onroerend erfgoed.
2. In het ministerieel besluit werd onder 'Vormvereisten' in het tweede lid toegevoegd: "Een plan-MER-screening werd opgemaakt en is opgenomen in het beschermingsdossier". Bij 'Motivering' is toegevoegd: "Er werd een plan-m.e.r.-screening opgemaakt. Deze plan-m.e.r.-screening besluit dat: Een plan-MER is niet vereist, aangezien de milieugevolgen niet aanzienlijk zijn conform artikel 4.2.3 §3 van het DABM." In het inhoudelijk dossier werd een hoofdstuk rond de plan-m.e.r.-screening toegevoegd, de plan-m.e.r.-screening is toegevoegd als bijlage bij het inhoudelijk dossier.